

General
de brigadă (r)
Grigore BUCIU

Ziua Unirii din miezul iernii este unul din reperatele de identitate națională ale românilor. Dar nu ziua în sine este importantă, ci realitatea în sine. Unirea cea mică, așa cum i se mai spune într-un limbaj de familiaritate paternală, a fost baza pe care s-a construit statul român modern. Mai mult, ea a fost o etapă premergătoare Unirii celei mari, ce avea să se întâmple peste aproape o jumătate de secol, în 1918.

Noua inteligenție – emanată nu de revoluție, ci de morbul imitativ și un pragmatism ce ține de capitalismul șoferilor amatori – încearcă să ne rușineze că acceptăm atâtea sărbători laice de tip național, ca și cum, europeni fiind, n-ar mai trebui să avem o identitate.

Fără îndoială că ceaușismul a maculat sărbătorile cu propaganda grotescă privind personalitatea lui Ceaușescu și cu desacralizarea până la ateism a istoriei românilor. Dar această amintire nu ar trebui să genereze o reacție de respingere absolută, căci aceste fapte istorice au existat și merită să ni le amintim. Unirile au existat în trecutul românilor, chiar dacă ceea ce le-a generat diferă de la o epocă la alta. O singură trăsătură le leagă totuși: ideea de stat care să-i cuprindă pe toți cei din aceeași

limbă și realitate cultural-religioasă, un stat puternic, a cărui voce să se audă și să conteze. În timpul acesta în care trăim, nu ne mai farmecă romantismul națunilor, ci unul de altă factură, cel al individualismului exagerat pus sub dictatura drepturilor omului. Tăvălugul globalizării de tot felul trece peste noi și ne îngroapă sub interesele sale, lăsând în urmă o aplatizare în care statul, ca expresie a interesului național, nu-și mai găsește locul. Și totuși, ce rămâne?

Ar putea rămâne specificul cultural specific, care, dacă n-are amprenta originalității, nu există trecutul istoric și limba.

Unirile și visurile Unirii au fost multe, unele timpurii și efemere, unele ca rod al inteligenței și norocului, altele ca rezultat al sacrificiului pe câmpul de luptă și al modificării geografiei politice a continentului.

E greu de spus dacă în popor a existat o idee a unității așa cum o vedem noi astăzi, chiar dacă informația că toți de la Râm ne tragem a fost perpetuată de la generație la generație. Dar acest Râm a fost perceput mai degrabă ca cel de pe malul Bosforului decât cel de pe malurile Tiburului, mai ales că această râmlitate era întărită de credința creștin-ortodoxă. Abia școala Ardeleană, în elanul ei de a câștiga drepturile românilor cu argumente întărite de certificate de noblete, redescoperă romanitatea originară. Meritul ei esențial este că a propagat acest adevăr istoric prin preot și învățător, astfel încât femeile au putut să-și facă brâu tricolor, pentru a-și disimula apartenența de neam.

Masele, în general, trăiesc într-o stare latentă și, pentru a fi antrenate la schimbarea istoriei, au nevoie de personalități puternice, capabile de temperaturi înalte, care să producă scânteia necesară exploziei.

Alexandru Ioan Cuza a fost o astfel de scânteie. Armata Română poate fi mândră că această scânteie, care a aruncat în aer stările medievale de lucruri de la noi, a purtat uniformă militară. În aceeași situație este și primul său ministru, Mihail Kogălniceanu, și mulți alții, care au fost contaminați de mișcarea revoluționară de la 1848.

Chiar dacă voi părea unora neobrăzat, așa vrea să spun că, în pofida tuturor acuzelor contemporane, armata a rămas un element progresist al societății. După Revoluția din 1989, a fost singura instituție care s-a străduit și a reușit să funcționeze normal, să intuiască de

timpurii că orientarea ei spre Occident înseamnă pregătire concretă pentru integrare în NATO și o activitate diplomatică exemplară pentru a convinge că merită. Ea a jucat consecvent un rol activ în integrarea țării într-o realitate modernă, supusă regulilor democrației.

Oportunitatea Unirii de la 1859 s-a născut după războiul Crimeii, în Tratatul de pace de la Paris, din 30 martie 1856. Acolo își au originea divanurile ad-hoc care vor cuprinde reprezentanți din toate stările, pentru a-și exprima liber opțiunile privind viitorul Valahiei și Moldovei.

Marile puteri doreau entități autonome, în timp ce divanurile ad-hoc au cerut unirea într-un singur stat cu numele România, condus de un suveran străin, care să întemeieze o dinastie regală. Realitatea politică a vremii îi obliga să aleagă domn în fiecare dintre cele două țări. La Iași, carismaticul colonel câștigă în fața adversarilor și este ales domn pe 5/17 ianuarie, în unanimitate. La București, partida unionistă învinsese în cele din urmă, sprijinită și de presiunea târgoveților care clamau unirea, dar nu se hotărâ asupra nominalizării domnului. Abia în noaptea de 23 spre 24, Dimitrie Ghica îl propune pe Cuza. Problema era rezolvată. A fost un calcul sau o revelație această propunere? În orice caz, a fost una minunată, mai ales că Alexandru Ioan Cuza era cum nu se poate mai potrivit. Un om luminat, care a forțat istoria în favoarea poporului său. Un om cultivat și umblat, o personalitate puternică și rațională, care a trecut prin Europa cu ochii larg deschiși, înțelegând diferența dintre țara lui și țările europene. România s-a îmbrăcat europeană și a început să vorbească. Unirea instituțională era primul pas și unul foarte important. Cuza a avut curajul să-l facă,

și persuasiv armata concentrată în cazarma de la Florești.

Cuza a îndrăznit, asumându-și riscurile, să demoleze structurile, care poate erau potrivite cu stadiul de dezvoltare și mentalitate de atunci, punând în locul lor altele moderne, de tip european. Maiorescu – intelectual rafinat, cu simț critic ascuțit – i-a reproșat formele fără fond. El le-a făcut și fondul învechit și bulversat s-a reconfigurat în interiorul lor. A fost benefic acest efort. Fără unire și o viziune îndrăzneată, am fi rămas o Mangalie europeană.

Secularizarea averilor mănăstirești, pentru care nici acum nu-l iartă grecii ultraortodocși, și improprietățile țărănilor, desființarea rangurilor boierești, înființarea armatei moderne, a consiliilor județene, Curții de Conturi, Camerelor de Comerț, Codului civil, Codului penal, a instituțiilor de învățământ și multe altele îl fac pe Cuza să fie unul dintre cei mai importanți șefi de stat din istoria noastră.

Cuza nu a putut realiza decât o Românie extracarpatică, deși visa la una care să-i cuprindă pe toți. A fost destul și atât. Tânărul stat a devenit un pol de atracție pentru toți românii, a stimulat rezistența românilor transilvăneni în fața presiunilor de maghiarizare forțată. Aceștia aveau încontro privi, aveau speranță. Acum, și pentru ei răsărea soarele de după munți, încât destrămarea marului imperiu i-a găsit pregătiți, conștienți de identitatea lor și hotărâți de jos în sus, de data aceasta, să fie cetățenii unui stat al lor, din care nu excludeau minoritățile.

În toate pe câte le-a făcut, principele a avut și opoziție serioasă și, mai ales, la improprietățile țărănilor cu bucăți din moșile boierești. Era și firesc. Cine dă de bunăvoie?

Nici mănăstirile închinete n-au vrut, dar, după ce secularizarea s-a împlinit, 25-26% din teritoriul înstrăinat a revenit în patrimoniul statului. România se moderniza radical și rapid, deși la mentalități mai era mult de lucru. Adversarii nu l-au putut ierta pentru pământul lor împărțit țărănilor, nici pentru lovitură care-i înlăturau de la putere. A plătit aproape senin în noaptea de 11/13 februarie 1866, când a fost obligat de conjurați să abdice. A plecat în exil, dar statul pe care-l făurise a rămas. Nimic nu s-a mai întors din drum. România era pregătită pentru a fi preluată de o casă regală străină, care era obligată să devină ortodoxă.

Pentru tot ceea ce a făcut pentru poporul lui, Cuza are prea puține statui într-o țară dedată instinctiv la gâlceavă și ajutată perfid să uite. Măcar a dat Dumnezeu să odihnească în pământul natal, într-o biserică patronată de uniunea a trei ierarhi, ca în visul său neîmplinit, în care se arătau Moldova, Muntenia și Ardealul laolaltă.

Echilibru și destindere

Parcă nici n-a fost, într-atât nu ne vine să credem. Totalitarismul concentraționar (scuzați pleonasmul, e dinadins!) ocupase fără de luptă (l-am ajutat cu lașitatea de care prea puțini ne amintim fără să ridicăm privirea din pământ) fiecare fărămă din viața de care mai eram în stare. Totul era la comandă: aplaudam și ovaționam la comandă; suduiam de mama focului degradanta și decadenta societate de consum, dar glorificam vegetativ societatea în care consumul de subzistență devenise un lux dobândit haiducește; ne culcam și ne trezeam la comandă, vărsându-ne năduful asupra tabloului alb-negru pe care îl puteam accesa doar între orele 20.00 și 22.00; ne îmbrăcam la comandă și tot la fel deveneam proprietari ai bietei noastre Dacii; ne nășteam la comandă și mai că ne prăpădeam tot la comandă; gândeam la comandă, dar aici era mai greu, nu prea ieșea ce ni se comanda (deh, mai rămăsese oia libertate în noi!); mimam, n-aveam încotro, tot la comandă, cu deplină credibilitate uneori, statutul destins al împlinirii sociale și ... câte și mai câte... Totul se petrecea ultimativ, grav și prudent, într-o încrâncenare solemnă și definitivă, o încrâncenare care nu își putea pierde sensul decât atingându-și țelul. Eram cu toții, într-o monumentală contestare a firescului, ascultători în linie dreaptă ai societății de comandă. Societatea de-atunci nu mai este. Au rămas doar oamenii, oamenii timpurilor de-atunci, azi și ai vremurilor de-acum și, inevitabil, odată cu ei, o parte din mesajul genetic al societății clădite sub stema trudei bicefale. Regulile trecerii sociale

dintr-o zi într-alta s-au schimbat. Democrația, ca pe o medalie a libertății, ne-a conferit fundamental dreptul la expresie, bunăoară și la repudierea impudică a încrâncenării, la dezincrâncenare. Și Lumea, trecută prin nu mai știu câte războaie calde, este alta după ultimul "război rece", în fapt "operă" a celor care au câștigat războiul cald! Ne-am fi imaginat cu ceva vreme în urmă șefi de stat, până mai ieri accesibili nouă doar în jurnale și în buletinele de știri, fără cravată, în blue jeans, surzând ștrângărește, iubind de nu se poate, așa în văzul lumii, alăturându-se ca egali în ale firii, îngăduindu-și exerciții de umor sensibil, intrate cu lejeritate în gustul public? Sau miniștri ai cabinetelor de peste tot, dincolo de solemnitatea împietrită în ritualuri blindate? Sau, mai mult, relații destinate, calde, calme pe verticala unor instituții arhitecturate din subordonări și supraordonări clare și precise? Nu, în niciun caz! De fapt, dincolo de tot și de toate, ieșirea din universul concentraționar al vegetării noastre istorice ne-a redat firii, spuneam, dreptul la expresie, dreptul de a fi, supus viziunii exclusive a libertății. Este motivul pentru care, poate, încrâncenarea, manifestă sau retrasă; încordarea aspră și greu trecătoare; comunicarea lipsită de subiecte și predicat concrete; ostentațiile cu adresă exactă, nutrind subînțeleșuri restaurate continuu; imputările incolore și insinuările de cristal nu sunt, nimic altceva, decât atentate încețoșate la adresa neincetatei noastre nevoi de destindere, de iubire necondiționată întru semenii, de liniște activă împlinită în

ajungeri statornice și creații salvatoare. Da, întrucât, determinări polifonice ale unor realități cleioase, se mai întâmplă să asistăm nepăsători la amputarea dreptului natural de a promova libertatea destinderii, implicit la avarierea puru-

Colonel
Costinel PETRACHE
cpetrache@mapn.ro

lentă a climatului instituțional. De unde această ostilitate ne-declarată față de echilibrul vectorial al performanței, ca efect strategic al puterii nesimulate a destinderii? Poate din complexul neîmplinirii formale; poate din evidența lipsei de autoritate dovedită; poate din neștiința coagulării unei comunicări dorită sublimă, dar care ne înstrăinează până și socializării elementare; poate din cauza frustrărilor care, nedepășite în niciun chip, se transformă în întinderi minerale de dezechilibru și conflict; poate din irumperea discrepanțelor dintre *ce sunt-ce știu-ce pot*, ceea ce ne arată că omul este, uneori, apt de reveniri instantanee în suctul condiției sale primare. Și-atunci? Nu ne rămâne decât, în cea mai frumoasă demolare a îndoilei în noi, să condamnăm totul la liniște, echilibru, iubire și destindere.

INSTANTANEUL SĂPTĂMÂNII

Foto: Eugen MIHAI